

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Освітня програма	32152 Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	035 Філологія

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

08.04.2022 р.

Справа № 1900/АС-21

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 03 "Гуманітарні науки" у складі:

Лиман Ігор Ігорович – головуєчий,
Шабанова Юлія Олександрівна,
Снитко Олена Степанівна,
Сминтина Олена Валентинівна,
Попович Василь Михайлович,
Колесник Олена Сергіївна,
Єсипенко Надія Григорівна,
Дейнеко Іван Андрійович,
Виткалов Сергій Володимирович,
Александрова Олена Станіславівна,
Луцак Світлана Миколаївна,

за участі запрошених осіб:

відсутні,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	32152
Назва ОП	Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація (за наявності)	035.041 германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію.

За – 11, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

У ЗВО діє Стратегія розвитку (<https://mdpu.org.ua/wpcontent/uploads/2021/10/Strategiya-rozvitku-2013-2023.pdf>). Згідно з інформацією на сайті Філологічного факультету, спеціальність було ліцензовано в 2015 р. і акредитовано в 2016 р. Відомості про самооцінювання вказують, що У 2018 р. відбувся перший набір здобувачів вищої освіти за ОП "Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська". Такі дії відповідають місії, меті та стратегічним напрямкам розвитку ЗВО. Водночас варто деталізувати фактичну нішу ЗВО як саме регіонального освітнього центру, що засвідчено у списку партнерів кафедри германської філології, відповідальної за ОП (https://filolog.mdpu.org.ua/?page_id=15677) та прикладах її взаємодії з місцевими роботодавцями та владою.

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

Як позитивну практику слід виокремити факт існування робочої групи з розроблення ОП, куди увійшли представники стейкхолдерів. Окремо підкреслюється, що враховувалися пропозиції як роботодавців, так і здобувачів, зокрема щодо впровадження вибіркової ОК «Основи психолінгвістики». ЗВО надав документацію (протоколи) на підтвердження вказаної інформації, ЕГ отримала її підтвердження під час зустрічей.

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

ОП орієнтовано на регіональні потреби - індустріальну та агропромислову сфери, тому в ОК «Практика перекладу» запроваджено модуль з аграрною тематикою, а до вибіркового ОК додано «Науково-технічний переклад». Вказано, що випускова кафедра брала участь у плануванні та здійсненні аналізу стратегії розвитку міста Мелітополь до 2030 р., що стосувалось розвитку туризму у Запорізькій області. Під час зустрічі з роботодавцями було акцентовано на прогнозах туристичної галузі та потребах у відповідних кадрах, тому зазначена тематика врахована у змісті матеріалів для практичного курсу перекладу. Враховано досвід інших ЗВО.

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

За результатом аналізу ЕГ, ОП дозволяє досягти результатів навчання, визначених Стандартом вищої освіти України для першого (бакалаврського) рівня галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія. Запропоновані

ОК забезпечують досягнення фахово-предметних компетентностей. З другого курсу студенти проходять різні види практик.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

ЕГ встановила, що обсяг ОП у кредитах ЄКТС – 240 кредитів, серед яких 180 кредитів відводиться на основні ОК та 60 на вибіркові, що відповідає чинним вимогам. За словами гаранта ОП, на рівні університету обсяг усіх вибіркових ОК уніфіковано на рівні 4 кредитів. Тижневе навантаження на здобувача в межах ОП становить 1,5 кредиту, тобто 45 годин. Тижневе аудиторне навантаження на здобувача – не більше 24 годин.

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

Здобувачі засвідчили, що вони задоволені наявними основними ОК, а також широким спектром вибіркових ОК. Вони можуть обирати не лише дисципліни інших ОП, але і іншого освітнього рівня. Зауваження ЕГ стосуються вивчення ОК ОБЖ в останньому семестрі, хоча більш логічним було б її вивчення на першому курсі, а також необхідності уточнити місце дисципліни «Література німецькомовних країн» як обов'язкової (ОК24) або вибіркової. Відомості про самооцінювання і навчальний план демонструють логічну систему освітніх компонент, що в сукупності дозволяє досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

Список обов'язкових ОК та дисциплін вільного вибору дає підстави стверджувати, що ОП відповідає предметній області спеціальності 035 Згідно зі структурно-логічною схемою ОП, як дисципліни загальної підготовки, так і дисципліни професійної підготовки складені в логічний ряд, де теорія передє практиці, а набуття компетентностей розширюється з кожним наступним дотичним обов'язковим ОК (наприклад, «Вступ до фаху» – «Основи перекладознавства» – «Перекладознавство» – «Практика перекладу з англійської мови» – «Перекладознавча практика»).

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

Формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів відбувається в межах вибіркової частини в обсязі 25%, як це передбачено законодавством. Здобувачі щорічно обирають вибіркові ОК з електронного каталогу, що є на сайті факультету, після чого пишуть заяву та заносять її до деканату. Здобувачі можуть обирати вибіркові ОК зі своєї ОП, з інших ОП, з інших ОС та навіть з інших ЗВО (останні за умови участі в програмах академічної мобільності, але поки таких випадків не було). ЕГ рекомендує коректно заповнити інформацію про вибіркові дисципліни в навчальному плані.

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

У ЗВО діє «Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» (<https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/praktichnapidgotovka-zdobuvachiv.pdf>), що передбачає дві навчальні практики (мовну і перекладацьку) і виробничу (перекладацьку). Засвідчено, що кількість годин практичних занять було збільшено на запит саме здобувачів і стейкхолдерів. На зустрічі з ЕГ стейкхолдери вказали на високий рівень володіння іноземними мовами та перекладацькі навички здобувачів. Організація проходження практики включає всі необхідні етапи. ОК викладаються в логічній послідовності з акцентом на формування саме практичних умінь.

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

ЕГ вказує, що в межах ОП здобувачі набувають соціальних навичок (soft skills), зокрема в межах таких ОК: «Практичний курс англійської мови мовленнєвою практикою» (навички іншомовної комунікації, співпраця у команді), «Практичний курс німецької мови мовленнєвою практикою» (навички іншомовної комунікації),

«Менеджмент досягнення результату» (управлінські навички, самоменеджмент), «Інформаційно-комунікаційні технології» (комунікативні навички). На заняттях застосовуються інноваційні методи навчання для розвитку soft skills: навчання методом пазлу, використання віртуальних дощок, робота у спільних гугл-документах, task-based learning тощо. Гарант ОП та викладач К. Гахарія пройшли міжнародне стажування «Soft skills development in teaching professional training» (01.10-12.11.2021) на базі Західно-Фінляндського Коледжу з подальшим застосуванням набутих методик формування soft skills.

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

Офіційно затверджений професійний стандарт перекладача відсутній.

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

«Положенням про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» визначає, що «кількість годин аудиторного навантаження здобувачів вищої освіти на тиждень теоретичного і практичного навчання за освітнім ступенем бакалавра не перевищує, як правило, 24 годин на тиждень», що підтверджується розкладом – від 19 до 24 годин. Обсяг теоретичних ОК складає від 3 до 4 кредитів. Обсяг самостійної роботи складає від 1/2 до 2/3 загального обсягу фактичного навантаження здобувачів вищої освіти. Такий розподіл влаштовує здобувачів.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

Підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти не здійснюється.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Правила прийому належним чином оприлюднено, вони зрозумілі та недискримінаційні.

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

Особливості ОП враховуються шляхом надання більшої ваги коефіцієнту (0,4) профільному предмету (іноземна мова). Керівництво ОП та факультету намагаються усіляко сприяти успішній вступній кампанії: абітурієнти можуть здобути додаткові бали при вступі, якщо є переможцями конкурсів МАН, дотичних до профільного предмету. Для більшого заохочення абітурієнтів практикується можливість надання різних сертифікатів ЗНО.

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО регламентуються такими положеннями: Положенням № 400 про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького, Положенням № 320 про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу МДПУ імені Богдана Хмельницького, Положенням № 402 про перезарахування освітніх компонентів та визначення академічної різниці у МДПУ імені Богдана Хмельницького, Положенням № 304 про визнання іноземних документів про освіту в МДПУ імені Богдана Хмельницького, Положенням № 321 про центр по роботі з іноземними громадянами та особами без громадянства у МДПУ імені Богдана Хмельницького. Усі заявлені документи можна знайти на офіційному веб-сайті ЗВО у рубриці «Положення з організації освітнього процесу» (<https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenty-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/>). К. Аверіна, начальник відділу міжнародних зв'язків, зазначила, що здобувачі-учасники програм академічної мобільності інформуються відділом про можливість перезарахування кредитів до початку програми семестрового навчання та ознайомлюються з алгоритмом процедури (термінами подачі документів, відповідальною особою тощо). Однак, під час онлайн-зустрічей було заявлено, що випадків перезарахування результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, на цій ОП не було.

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під

час реалізації освітньої програми

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється «Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у процесі неформальної освіти в МДПУ імені Богдана Хмельницького», яке розміщене на веб-сайті ЗВО(https://drive.google.com/file/d/14KeC_yldBuss-NoQ60DqWdwy9We1_uV4/view). Ініціатором перезарахування результатів неформальної освіти виступає здобувач вищої освіти. Поки практики застосування такого перезарахування не було.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

«Положення про організацію освітнього процесу в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького» (https://drive.google.com/file/d/1OMtCdZsTSSudgxmQMu206ffea4Kjx3_Q/view) регулює форми освітнього процесу та види навчальних занять. У п.5.2. вказано, що в університеті використовуються такі основні види навчальних занять: лекція, лабораторне заняття, практичне заняття, індивідуальне практичне заняття, семінарське заняття, консультація, факультатив (факультативні заняття). Положенням також передбачено, що викладачі добирають форми і методи викладання відповідно до змісту дисципліни, яку вони забезпечують. Засвідчено факт застосування на всіх ОК ОП різних методів навчання і викладання – як традиційних (виконання практичних і лабораторних завдань, опрацювання наукової та науково-педагогічної літератури), так і інноваційних (ділові ігри, кейс-метод, тренінги, проблемно-пошуковий метод, метод проєктів тощо). Здобувачі висловили задоволеність методами викладання. Працює «Хаб педагогічної майстерності» для обміну досвідом навчально-методичної діяльності. Урізноманітненню методів сприяє залучення практиків з організацій та підприємств, з якими здійснюється співпраця. Зокрема, підтвердженням є майстер-клас «Подолання труднощів під час послідовного перекладу», проведений менеджером із зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «ІЗАТЕКС-ІНДАСТРІ» Корець О.М. Лабораторія «Лінгва» дозволяє використовувати методи навчання із застосуванням технічного забезпечення. Під час ознайомлення з матеріально-технічною базою було продемонстровано обладнання для VR (віртуальної реальності), яке дозволяє застосовувати технологію віртуальної реальності на заняттях. На 2022 рік передбачено кошти на придбання спеціалізованого програмного забезпечення для перекладачів, що сприятиме технологізації методів навчання за ОП. На зустрічі зі здобувачами було встановлено, що в цілому вони задоволені методами навчання і викладання, особливо інноваційними. Дотримання принципів академічної свободи реалізується правом здобувачів ОП щодо формування своєї індивідуальної освітньої траєкторії, про що свідчить окреме «Положення про вільний вибір освітніх компонентів здобувачами вищої освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького» (<https://drive.google.com/file/d/1GvzIDZoQxp6lvz3KpkZA43DfRbmtu51/view>), а викладачів – наповнення й вдосконалення змісту ОК, вибору методів навчання.

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

Ознайомлення учасників освітнього процесу з цілями, змістом та програмними результатами навчання за ОП здійснюється на основі вільного доступу до ОП, розміщеної на сайті ЗВО (<https://mdpu.org.ua/akreditatsiya/filologichnij-fakultet/spetsialnist-035-filologiya/>). Загальний порядок і критерії оцінювання регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» (https://drive.google.com/file/d/1OMtCdZsTSSudgxmQMu206ffea4Kjx3_Q/view) і «Положенням про бально-накопичувальну систему оцінювання навчальних досягнень МДПУ ім. Богдана Хмельницького» (<https://drive.google.com/file/d/1BDRNtAJupqmHkldtICJTkvL-LNTIjWRX/view>). Робочі програми і силабуси навчальних дисциплін, а також програми практик, структуровані за курсами, оприлюднено на сторінці кафедри германської філології (https://filolog.mdpu.org.ua/?page_id=18509, https://filolog.mdpu.org.ua/?page_id=18646, https://filolog.mdpu.org.ua/?page_id=21855). На цій ж сторінці розміщено анотації вибіркових дисциплін (https://filolog.mdpu.org.ua/?page_id=21698). У робочих програмах представлена інформація про критерії оцінювання й контроль за видами діяльності здобувачів вищої освіти – поточне оцінювання, контроль виконання завдань самостійної роботи тощо, а також про форму підсумкового контролю. На зустрічах з гарантом, НПП і здобувачами було отримано інформацію, що викладачі на першому занятті повідомляють здобувачів про зміст дисципліни й критерії оцінювання за цією ОК.

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

На зустрічах з НПП, здобувачами і на основі аналізу матеріалів сторінки кафедри германської філології отримано інформацію щодо забезпечення поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП. З цієї метою застосовується

низка методів, зокрема: метод аналізу (аналіз існуючих теорій лінгвістики та перекладознавства, аналіз англійських джерел та англо-українських перекладів текстів різних стилів та жанрів) (https://filolog.mdpu.org.ua/?page_id=21873), проблемний (розгляд і вирішення актуальних проблем філології і практики перекладу), пошуковий (здійснення власних наукових розвідок), дискусія (обговорення результатів досліджень) тощо. Крім того, здійснюється активне залучення здобувачів до участі у науково-практичних конференціях, де вони можуть презентувати результати своїх індивідуальних досліджень, виконаних у межах окремих ОК. На зустрічах з НПП і здобувачами було отримано підтвердження інформації про проведення в університеті V Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми функціонування мови і літератури в сучасному полікультурному суспільстві» 25-26.09.2020 р., співорганізаторами якої були Ягеллонський університет (м. Краків, Польща), Східна Кембриджська міжнародна школа (м. Шен'ян, Китай), Бельський державний університет імені Алеку Руссо (м. Бельці, Молдова), Університет Отто Фрідріха (м. Бамберг, Німеччина), Віденський університет (м. Відень, Австрія), Шуменський університет «Єпископ Костянтин Преславський» (м. Шумен, Болгарія) (<https://mdpu.org.ua/v-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-aktualni-problemi-funktsionuvannya-movi-i-literaturi-v-suchasnomu-polikulturnomu-suspilstvi/>). Як свідчить інформація на сайті ЗВО, у цій конференції взяли участь 126 студентів, а на основі представлених доповідей було видано збірку тез (<https://filolog.mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/MATERIALY-V-MIZHNARODNOYI-NAUKOVO-PRAKTYCHNOYI.pdf>). Здобувачі мають можливість брати участь у проведенні наукової роботи у лабораторії філологічних досліджень та науково-методичному центрі «Лінгва» (https://filolog.mdpu.org.ua/?page_id=19503). Ще однією формою задіяності здобувачів у науковій роботі є науковий гурток «THE YOUNG SCIENTISTS CLUB» (https://filolog.mdpu.org.ua/?page_id=21873), мета якого – підготувати студентів до активного проведення власних наукових досліджень. У межах діяльності наукового гуртка студенти можуть розвинути здатність планувати, організовувати, здійснювати і презентувати наукове теоретичне і прикладне дослідження в галузі філології; здатність ефективно й компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в галузі філології. Свідченням результативності виконання здобувачами досліджень в рамках індивідуальних проектів є призові місця здобувачів, які навчаються за ОП, на конкурсах студентських наукових робіт (Баранцов Є., Лазаренко В., Пчела Ю., Печерський Є.), що підтверджує ефективність поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП.

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Аналіз відомостей про самооцінювання ОП, її змісту, робочих програм і силабусів ОК, а також онлайн-зустріч з НПП засвідчили, що викладачі постійно працюють над оновленням і удосконаленням змісту ОП на основі своїх наукових досягнень та запозичення досвіду сучасних практик у галузі германської філології. Цьому сприяє той факт, що викладачі кафедри германської філології є дійсними членами «Асоціації викладачів англійської мови TESOL-УКРАЇНА». До змісту дисциплін інтегруються наукові здобутки викладачів Гармаш О.Л., Камишова Т.М., Мілько Н.Є., Насалевич Т.В.), представлені у реномованих фахових виданнях, які індексуються у наукометричних базах Web of Science і Scopus (таблиця 2). Матеріали захищеної докторської дисертації Гармаш О.Л. «Англійські морфологізовані метаконцепти в процесах концептуальної деривації (на матеріалі мовних інновацій кінця XX – початку XXI ст.)» були використані у межах ОК «Лексикологія англійської мови». Як вказано у відомостях про самооцінювання і було підтверджено під час спілкування з НПП, оновлення змісту ОП відбувається також за результатами участі НПП в проектах. Зокрема, вибіркові дисципліни «Інтеграція інфомедійної грамотності у професійну діяльність» і «Європейські цінності у професійній підготовці філологів» розроблено й додано до переліку вибіркових ОК на основі проектів IREX «Вивчай та розрзняй: інфомедійна грамотність» і «Модуль Жана Моне. Erasmus+» відповідно.

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

Інтернаціоналізація діяльності закладу вищої освіти регламентується, зокрема, «Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького» (https://drive.google.com/file/d/1_9W8fsDFFToadH9J73Gup8Ki2hflh_P_/view). За свідченням учасників онлайн-зустрічей з НПП і здобувачами вказано на можливість навчання за програмою подвійного диплома, однак, за нинішньої епідеміологічної ситуації реалізація цієї можливості ускладнена. Серед здобувачів, які були присутні на зустрічі, не було тих, хто скористався такою можливістю. Безпосередня задіяність здобувачів і НПП у процесі інтернаціоналізації діяльності університету здійснюється на основі угод з Вищою лінгвістичною школою в Ченстохові та університетом «Humanitas» (Польща). Низка заходів проходить у онлайн-форматі. Зокрема, відбулась лекція «Сучасні коуч-технології» віцепрезидента Вищої лінгвістичної школи в м. Ченстохова Томаша Кука. НПП беруть участь у міжнародних проектах, зокрема у спільному проекті Ради Міжнародних наукових досліджень та обмінів IREX, Посольства США і Посольства Великої Британії «Вивчай та розрзняй: інфомедійна грамотність» (Авраменко К.В., Денисенко Н.В., Мілько Н.Є. Насалевич Т.В.), і проходять стажування у зарубіжних закладах освіти: Західно-Фінляндський Коледж (Гахарія К.В., Денисенко Н.В.), Куявська Вища Школа (Насалевич Т.В.).

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

Загальна інформація щодо форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання здобувачів вищої освіти представлена у «Положенні про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» (https://drive.google.com/file/d/1OMtCdZsTSSudgxmQMu206ffea4Kjx3_Q/view) і «Положенні про бально-накопичувальну систему оцінювання навчальних досягнень МДПУ ім. Богдана Хмельницького» (<https://drive.google.com/file/d/1BDRNtAJupqmHkldtICJTKvL-LNTIjWRX/view>). Форми контрольних заходів та критерії оцінювання у межах усіх ОК детально описані у робочих програмах і силабусах навчальних дисциплін на сайті кафедри германської філології (https://filolog.mdpu.org.ua/?page_id=18509, https://filolog.mdpu.org.ua/?page_id=18646, https://filolog.mdpu.org.ua/?page_id=21855). У робочих програмах представлена інформація про критерії оцінювання й контроль за видами діяльності здобувачів вищої освіти – поточне оцінювання, контроль виконання завдань самостійної роботи тощо, а також про форму підсумкового контролю. На зустрічах з гарантом, НПП і здобувачами було отримано інформацію, що викладачі на першому занятті повідомляють здобувачів про зміст дисципліни й критерії оцінювання за цією ОК. Спілкування зі здобувачами засвідчило, що критерії оцінювання є для них зрозумілими, а у випадку потреби у додатковому роз'ясненні вони можуть звернутись до викладача або гаранта ОП.

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

Атестація здобувачів вищої освіти відбувається відповідно до Стандарту 035 Спеціальності Філологія у формі атестаційного екзамену з англійської мови та літератури з практикою перекладу. Питання проведення атестації здобувачів регулюються «Положенням про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної (атестаційної) комісії в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького» (https://drive.google.com/file/d/1gp0wh91c82tTo_8O5xW1Qdn3anvemMO/view). Дуже позитивною практикою є проведення атестації здобувачів вищої освіти на відкритому засіданні атестаційної комісії, до складу якої входить представник роботодавців.

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила і процедури проведення контрольних заходів регулюються низкою положень: «Положення про організацію освітнього процесу в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького» (https://drive.google.com/file/d/1OMtCdZsTSSudgxmQMu206ffea4Kjx3_Q/view); Положенням про бально-накопичувальну систему оцінювання навчальних досягнень МДПУ ім. Богдана Хмельницького» (<https://drive.google.com/file/d/1BDRNtAJupqmHkldtICJTKvL-LNTIjWRX/view>)» «Положення про ректорський контроль якості підготовки здобувачів вищої освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького» (<https://drive.google.com/file/d/15euVB7elCUYrUCyDOWziRguczMz9DvZd/view>); «Положенням про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної (атестаційної) комісії в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького» (https://drive.google.com/file/d/1gp0wh91c82tTo_8O5xW1Qdn3anvemMO/view). Зазначені правила і процедури деталізуються у робочих програмах ОК, розміщених на сторінці кафедри германської філології; форми поточного контролю та критерії оцінки рівня знань визначаються відповідною робочою програмою навчальної дисципліни. (https://filolog.mdpu.org.ua/?page_id=18509, https://filolog.mdpu.org.ua/?page_id=18646, https://filolog.mdpu.org.ua/?page_id=21855). Усі вказані документи є доступними для усіх учасників освітнього процесу. З метою забезпечення об'єктивності передбачається присутність на екзамені двох екзаменаторів. Для врегулювання конфліктної ситуації, якщо вона виникає, та забезпечення об'єктивності під час її розгляду передбачено створення комісії, до складу якої входять представники кафедри, деканату і студентського самоврядування. Під час зустрічі зі здобувачами вони повідомили про наявність кількох скриньок довіри, в тому числі й віртуальної, а також про можливість звернутись до завідувача кафедри у випадку незгоди з отриманою оцінкою. Водночас здобувачі зазначили, що випадку конфліктів на ОП не було.

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

Політика університету щодо академічної доброчесності і процедури її дотримання усіма учасниками освітнього процесу регламентуються низкою спеціально розроблених положень, а саме: «Положення про академічну доброчесність у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького» (https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/akademichna-dobrochesnist_2020.pdf), «Положення про запобігання академічного плагіату в освітній діяльності Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького» (https://drive.google.com/file/d/1oRJA1I__bMKp-kIqNq7894oAO6bnxwiP/view), та «Кодексом академічної доброчесності МДПУ імені Богдана Хмельницького» (https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/Kodeks-akadem-dobrochesnosti_2020.pdf), що свідчить про системний підхід університету до

забезпечення дотримання принципів академічної доброчесності. Усі документи є у вільному доступі, тому всі бажаючі можуть у будь-який час ознайомитися з ним на офіційному сайті університету. Для популяризації серед здобувачів і НПП політики академічної доброчесності в університеті проводяться різні заходи: ознайомлення всіх учасників освітнього процесу із нормами «Положення про академічну доброчесність...», системне інформування їх про дотримання принципів та правил академічної доброчесності, проведення семінарів щодо академічної культури у науковій та освітній сферах (https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/akademichna-dobrochesnist_2020.pdf). Варто відзначити, що популяризація академічної доброчесності здійснюється також шляхом інформування з боку викладачів, наявністю у силабусах ОК ОПП відповідної вимоги. Для практичного забезпечення дотримання принципів академічної доброчесності в університеті функціонує Комісія з питань наукової етики та запобігання плагіату в освітній діяльності, створена наказом № 03/01-05 від 09.02.2016 р. Процедура притягнення учасників освітнього процесу до академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності чітко прописана і передбачає різні його види (заборона використання творів, зняття кваліфікаційної роботи перед захистом, відрахування здобувача, врахування фактів академічної недоброчесності під час проходження НПП конкурсу на вакантну посаду). З метою протидії порушенням академічної доброчесності ЗВО уклав угоду з ТОВ «Антиплагіат» для перевірки кваліфікаційних робіт здобувачів з використанням онлайн-сервісу Unicheck Україна. Використовуються також програми AntiPlagiarism.NET, StrikePlagiarism.com. Вибір програмного засобу здійснюється кафедрою (https://drive.google.com/file/d/1oRJA1I__bMKp-kIqNq7894oAO6bnxwiP/view). Водночас, незважаючи на продемонстроване здобувачами розуміння поняття академічної доброчесності, зустріч з цією фокус-групою засвідчила, що вони уявляють його сутність дещо звужено – як академічний плагіат і необ'єктивність оцінювання, тому варто у подальшому передбачити їх інформування щодо інших видів порушень академічної доброчесності.

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

У реалізації ОП задіяні НПП, кваліфікація яких дозволяє досягти заявлених у програмі програмних результатів та компетентностей. Викладання забезпечують один доктор філософських наук, професор (Троїцька Олена); один доктор педагогічних наук, доцент (Гуров Сергій) та 16 кандидатів наук, доцентів, 5 викладачів без наукового ступеня. Базова освіта, кандидатські та докторські ступені з відповідних наук, достатня кількість наукових та методичних публікацій свідчить про відповідність кваліфікації НПП за ОП. Під час зустрічі гарант Денисенко Надія зазначила, що добір НПП та розподіл годин на акредитованій ОП враховують кваліфікацію викладачів та їхню відповідність дисциплінам. На зустрічі з НПП Акулова Надія, Денисенко Надія зазначили, що їхнє стажування відповідає ОК, які вони викладають за програмою; науковий доробок (Насалевич Тамара) знаходить відображення у змісті дисципліни. Проте, існує необхідність посилити публікаційну активність НПП відповідно до змісту ОК, які вони забезпечують. Так, Зіненко Наталія не має публікацій з ОК «Практика перекладу».

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

Процедури наймання, звільнення та конкурсного добору викладачів, які регламентуються Кодексом законів про працю України, Законом України «Про вищу освіту», наказами МОНУ, регулює «Колективний договір між адміністрацією і профспілковим комітетом Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького на 2021-2024 рр.» (<https://cutt.ly/jIo4gBI>). «Порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів) у МДПУ» (<https://cutt.ly/cIo4l1d>) визначає конкурсні засади заміщення вакантних посад, вимоги до претендентів, організацію конкурсу та порядок укладання договору. Перелік документів, що надаються секретареві конкурсної комісії (<https://cutt.ly/WIo4vQr>) є у відкритому доступі на сайті університету. Оголошення про конкурс, термін та умови його проведення публікується у засобах масової інформації та на сайті університету. На зустрічі з НПП було підтверджено, що процедури конкурсного добору є зрозумілими та прозорими, контракт укладається на термін від 1 до 5 років, враховується публікаційна активність та відповідність викладачів Ліцензійним умовам.

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

На сторінці філологічного факультету представлено план-графік залучення стейкхолдерів до освітнього процесу у I (<https://cutt.ly/eIo4mYY>) та II семестрі 2021-2022 н.р. (<https://cutt.ly/aIo4Srj>), «Положення про Раду стейкхолдерів освітніх програм філологічного факультету» (<https://cutt.ly/MIo4H3G>), яке визначає завдання Ради, інформацію про її склад (<https://cutt.ly/KIo4Zlj>). Під час зустрічі з роботодавцями останні проінформували про власний внесок до перегляду ОП: збільшення годин на практичний курс англійської мови (Перебийнос Ірина, транспортна компанія Hegelmann Transporte Group); введення вибіркової ОК з послідовного перекладу текстів науково-технічного характеру (представниця ТОВ МПП-АГРО).

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

Заклад залучає роботодавців, професіоналів-практиків, експертів галузі до занять із здобувачами за ОП. Під час зустрічі з роботодавцями Корець Ольга, ТОВ Ізатекс Індастрі, зазначила, що організувала тренінги та семінари для здобувачів за ОП, де знайомила останніх з особливостями усного перекладу та подоланням труднощів послідовного перекладу, надавала консультації як потенційний роботодавець. Витяги з протоколів засідання кафедри германської філології від 14.12.2020 (№ 10) та від 21.10.2021 (№ 3) свідчать про обговорення на засіданні кафедри онлайн-семінару-практикуму «Особливості усного перекладу», проведеного Корець Ольгою 10.12.2020 р. та майстер-класу «Подолання труднощів під час послідовного перекладу», який відбувся 12.10.2021 р. На відкритій зустрічі перекладач-практик Євген Лір розповів про зустріч із здобувачами у форматі «Жива бібліотека» 22.09.2021 р. (<https://cutt.ly/iO4oLg>). На засідання кафедри германської філології відбулися обговорення зустрічей професіоналів-практиків та роботодавців із здобувачами (протокол № 13 від 16.03.2021 р.), зустріч здобувачів за ОП з Євгеном Ліром 24.02.2021 р. (протокол № 23 від 17.05.2021 р.), Круглий стіл з директором краєзнавчого музею. 31.01.2021 здобувачі зустрілись з перекладачем Офісу Генерального прокурора України Фурманом Ігорем (<https://cutt.ly/UIo64Ul>), 22.09.2021 для здобувачів проведено курс “Media Literacy in English Classroom” (<https://cutt.ly/6Io6UNT>).

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

Відповідно до статуту МДПУ (<https://cutt.ly/wIo442O>), Колективного договору (<https://cutt.ly/jIo4gBl>) університет створює належні умови для підвищення кваліфікації НПП не рідше одного разу на п'ять років. В університеті діє «Положення про підвищення кваліфікації та стажування педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників МДПУ» (<https://cutt.ly/EIo7tob>), відповідно до якого НПП мають право на стажування як в Україні, так і за її межами. На офіційному сайті є вкладка, присвячена питанням підвищення кваліфікації НПП (<https://cutt.ly/FIo7iyF>), де представлені договори про співпрацю, система професійного розвитку НПП, програми удосконалення професійної майстерності НПП на січень-травень 2022 р. (<https://cutt.ly/iIo7pVX>). В університеті існує Центр неперервного професійного розвитку освітян, який пропонує програму заходів з реалізації системи професійного зростання НПП (<https://cutt.ly/aIo7feA>). Під час зустрічі фокус-групи начальник відділу міжнародних зв'язків Аверіна Катерина зазначила, що НПП мають можливість проходити закордонні стажування безкоштовно в закладах, які є партнерами МДПУ. Під час зустрічі НПП зазначили, що їхнє стажування відповідає змісту ОК, які вони викладають за ОП. Під час зустрічі з НПП останні підтвердили, що беруть участь в роботі «Хабу викладацької майстерності» з метою професійного розвитку. Отже, заклад освіти сприяє професійному розвитку НПП через власні програми та у співпраці з іншими організаціями.

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

«Положення про преміювання співробітників, наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників МДПУ» (<https://cutt.ly/AIo7jNo>) запроваджено з метою підвищення матеріальної зацікавленості НПП у поліпшенні якості освітнього процесу і наукової роботи та є прозорим, визначаючи витрати на преміювання та його підстави. Окреме положення (<https://cutt.ly/2Io7so7>) регламентує нагородження почесною грамотою, грамотою та цінним подарунком НПП. В МДПУ діє «Положення про рейтингове оцінювання НПП», яке стимулює діяльність останніх, спрямовану на підвищення якості вищої освіти (<https://cutt.ly/jIo7E4z>), та «Положення про рейтингову комісію з питань оцінювання результативності професійної діяльності та професійної активності науково-педагогічних працівників» (<https://cutt.ly/EIo7Oxd>). Рейтинг НПП за 2020-2021 н.р. знаходиться у відкритому доступі (<https://cutt.ly/WIo78bK>). Під час зустрічі з НПП було зазначено, що викладачі отримують премії за публікації у виданнях, що індексуються у наукометричних базах Scopus, Web of Science, відповідно до рейтингу, а також премії від профспілки.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

У ЗВО працює бібліотека з абонементом, читальними залами та залом електронних ресурсів з ноутбуками для роботи відвідувачів, де працює WI-FI, на сайті бібліотеки (<http://library.mdpu.org.ua/>) створено електронний каталог бібліотечного фонду (<https://cutt.ly/zIo5yMC>), інституційний репозиторій (<http://eprints.mdpu.org.ua/>), електронні ресурси з відкритим доступом (<https://cutt.ly/3Io5pxz>), на офіційному сайті бібліотеки є вкладка «Запитай у бібліотекаря» (<https://cutt.ly/NIo5dEu>). Під час відеоекскурсії було продемонстровано літературу, яку використовують на ОП та виставку нових надходжень для здобувачів ОП. Бібліотека має доступ до Web of Science, Scopus, Scencedirect, Springer Nature, та низки інших БД, передплачує періодичні видання. Як зазначила директор бібліотеки Радіонова Ірина, є можливість приймати замовлення за телефоном. Під час відеоекскурсії було продемонстровано спортивні зали, роздягальні яких оснащені бойлерами з гарячою водою, steam-лабораторію

(<https://cutt.ly/1I05gAk>), обладнану веб-камерами для створення віртуальної реальності, комп'ютерні класи з ліцензійним програмним забезпеченням, НМЦ «Лінгва» з радіогідом-передавачем, радіосистемою для проведення екскурсій (<https://cutt.ly/fI05lIs>). Центр дистанційних технологій працює відповідно до положення (<https://cutt.ly/vI05WlN>) має власний сайт на платформі Moodle (<https://cutt.ly/CI05IrX>), доступ до якого є авторизованим, де розміщені необхідні навчальні матеріали з дисциплін за ОП, список вибіркових дисциплін та через який відбуваються відеоконференції під час дистанційної роботи. На зустрічі фокус-групи головбух Розумейко Людмила зазначила, що в минулому році було зроблено ремонт навчальних приміщень, заплановано закупівлю 10 пакетів програмного забезпечення для навчання перекладу.

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

ЕГ виявила, що НПП та здобувачі мають безоплатний доступ до інфраструктури та інформаційних ресурсів університету, необхідних для реалізації ОП. Доступ до WI-FI в навчальному корпусі є безоплатним. Бібліотека забезпечує здобувачів навчальними підручниками безкоштовно. Безоплатною є послуга бібліотеки надсилання відсканованої статті або розділу обсягом до 20 сторінок, про що зазначила директор бібліотеки Радіонова І.А. Здобувачі та НПП мають можливість працювати в комп'ютерному класі в позааудиторний час безкоштовно. Безкоштовними для здобувачів та НПП є послуги юридичної клініки «Вікторія» (<https://cutt.ly/dI05FGM>) та Психологічного центру МДПУ. Відвідування гуртків відбувається на безоплатній основі.

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

Колективний договір на 2021-2024 рр. (<https://cutt.ly/jI04gBl>) в МДПУ регламентує виділення коштів на утримання медичних пунктів, придбання медикаментів, аптечок, безкоштовне користування здобувачами спортивними залами, спорудами та майданчиками для занять спорту та відпочинку, організацію для здобувачів на безоплатній основі груп здоров'я та спортивних секцій, літнього оздоровчого відпочинку для здобувачів, які є членами первинної профспілкової організації, культурно-масові заходи, заходи по досягненню встановлених нормативів безпеки, запобігання випадків травматизму. В університеті діє оздоровчий навчально-туристичний комплекс МДПУ імені Богдана Хмельницького (с. Богатир Якимівського району) (<https://cutt.ly/7I2wqDg>), одним із завдань якого є організація відпочинку здобувачів. Під час зустрічі з представниками студентського самоврядування було з'ясовано, що вони мали можливість відпочити у комплексі. Під час зустрічі із здобувачами було з'ясовано, що вони за бажанням мають можливість вакцинуватись від COVID-19 у медпункті МДПУ. Здобувачі на зустрічі фокус групи також зазначили, що мають можливість брати участь у роботі театру «Маска». В МДПУ діє мережа буфетів. Під час зустрічі із представниками студентського самоврядування було з'ясовано, що здобувачі можуть взяти участь у конкурсах «Студент року», «Студентська група року». У МДПУ два дев'ятиповерхових гуртожитки на 1074 місць, які діють відповідно до положення про студентські гуртожитки (<https://cutt.ly/bI2wybV>) та повністю забезпечують потреби здобувачів, на сайті розміщено умови та етапи поселення до гуртожитків (<https://cutt.ly/AI2whbB>). В університеті діє «Положення про навчання за індивідуальним графіком здобувачів вищої освіти» (<https://cutt.ly/uI2wlBz>), яке регламентує підстави та порядок оформлення індивідуального графіку та навчання за ним.

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

Необхідна для здобувачів інформація розміщена на офіційному сайті МДПУ у вкладці «Студенту» (<https://cutt.ly/KI2wvod>) і включає розклад занять, рейтинг успішності, інформацію про план роботи та положення про Центр освітніх дистанційних технологій (<https://cutt.ly/qI2wmmn>); у вкладці «Соціальні питання» розміщено нормативно-правові документи про стипендіальне забезпечення (<https://cutt.ly/WI2wE3u>) та реєстри здобувачів, яким призначена академічна стипендія (<https://cutt.ly/VI2wIRN>). У відкритому доступі є «Правила призначення академічних і соціальних стипендій здобувачам вищої освіти МДПУ» (<https://cutt.ly/NI2wABA>). Центр освітніх дистанційних технологій (<https://cutt.ly/dI2wGag>) надає інформацію та навчальні матеріали для обов'язкових та вибіркових ОК. На сторінці кафедри германської філології для здобувачів розміщено графік навчання з розкладом занять та сесій (<https://cutt.ly/3I2wJ6O>), робочі програми, програми практик та силабуси ОК (<https://cutt.ly/tI2wZ3a>), анотації вибіркових дисциплін (<https://cutt.ly/ZI2wBil>), сторінка студента (<https://cutt.ly/xI2w3uK>) з графіком захисту курсових робіт. 23.12.2021 р. гарант ОП Денисенко Н.В. провела зустріч із здобувачами, де останні мали змогу поставити запитання та внести пропозиції щодо навчання (<https://cutt.ly/kI2ey7Y>). В університеті створено «Психологічний центр» (Наказ №117-01 від 28.05.2015) для організації соціально-психологічної адаптації першокурсників, який діє відповідно до положення (<https://cutt.ly/7I2epOe>). Під час зустрічі гарант зазначила, що здобувачі за ОП звертались по допомогу до «Психологічного центру» з особистих питань. За юридичною допомогою здобувачі можуть звернутись до юридичної клініки, яка надає послуги здобувачам у будні з 14.00 до 16.00. На зустрічі фокус-групи здобувачі підтвердили, що є можливість звернутися до «Психологічного центру» по допомогу. Додаток 2 до Колективного договору «Порядок використання коштів, передбачених для надання матеріальної допомоги та заохочення здобувачам вищої освіти» (<https://cutt.ly/TI2egxs>) регламентує процедуру, розмір, підстави, порядок виплати оформлення матеріальної допомоги та заохочення. З офіційного сайту є можливість перейти до чат-боту з протидії торгівлі людьми (<https://cutt.ly/I2elz5>). На офіційному сайті розміщено інформацію про коронавірусну інфекцію (<https://cutt.ly/jI2ecSI>). Відповідно до «Положення про куратора ECTS» (<https://cutt.ly/uI2emrt>) останній здійснює комплексну підтримку здобувачів свої групи.

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

Правила прийому до МДПУ у 2021 році (<https://cutt.ly/dI2eE3A>) визначають умови вступу для осіб з особливими потребами. Як зазначено у самоаналізі, на офіційному сайті є функція для користувачів з порушеннями зору. На сайті

МДПУ зазначено, що для створення доступності закладу освіти для навчання осіб з особливими освітніми потребами було проведено реконструкції ганків навчального корпусу № 2, гуртожитку № 1, замовлено виконання проектно-кошторисної документації на об'єкт «Реконструкція ганку навчального корпусу № 1, розташованого за адресою вул. Гетьманська, 20» (<https://cutt.ly/PI2e1NJ>). На офіційному сайті є вкладка для осіб з особливими освітніми потребами, яка регламентує порядок дій здобувача у разі виникнення нагальних ситуацій (<https://cutt.ly/uI2eSeu>). За ОП не навчаються здобувачі з особливими освітніми потребами. Під час зустрічі з керівництвом університету з'ясовано, що створено комісію, яка опікується питаннями безпечності середовища для осіб з особливими освітніми потребами. Відповідно до «Положення про навчання за індивідуальним графіком здобувачів вищої освіти» (<https://cutt.ly/uI2w1Bz>) особи з інвалідністю мають право оформити індивідуальний графік навчання.

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

На офіційному сайті розміщена вкладка, присвячена антикорупційній діяльності (<https://cutt.ly/gI2e1nD>). В університеті діють «Антикорупційна програма МДПУ на 2022-2024 р.», розміщена у відкритому доступі на офіційному сайті (<https://cutt.ly/kI2e9Aa>), яка визначає правила, стандарти і процедури виявлення, протидії та запобігання корупції, містить номер телефону та електронну адресу для повідомлень, години прийому уповноваженого; «Порядок прийняття та розгляду повідомлень про можливі факти порушення Антикорупційної програми» (<https://cutt.ly/PI2e5kI>); «Положення про Комісію з проведення оцінки корупційних ризиків» (<https://cutt.ly/bI2rw02>); Наказ від 21.12.2021 року № 188/01-06 «Про затвердження плану навчань та заходів для працівників та здобувачів вищої освіти всіх рівнів МДПУ імені Богдана Хмельницького з питань дотримання вимог антикорупційного законодавства на 2022 рік» (<https://cutt.ly/jI2ryBg>); «Положення про порядок і процедури врегулювання ситуацій, пов'язаних з корупцією у МДПУ» (<https://cutt.ly/MI2roAh>) відповідно до якого затверджено «План заходів щодо усунення оцінених корупційних ризиків, попередження та профілактики корупційних правопорушень та порушень, пов'язаних з корупцією на 2021-2022 н.р.» (<https://cutt.ly/PI2rgvE>). В університеті затверджено «Порядок забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, ліквідації дискримінації за ознакою статі та усунення конфлікту інтересів» (<https://cutt.ly/nI2rlIx>). В МДПУ є скринька довіри для протидії сексуальним домаганням, булінгу, корупції, і здобувачі знають про її існування. На філологічному факультеті, де відбувається реалізація цієї ОП, також є скринька довіри. Під час зустрічі із представниками студентського самоврядування було з'ясовано, що у листопаді 2021 року скриньку було реорганізовано, щоб писати не лише скарги, а й пропозиції, а з 24.01.2022 заплановано перевести скриньку в онлайн-режим, щоб зробити її доступною для зовнішніх стейкхолдерів та осіб з особливими потребами. Під час зустрічі з керівництвом було зазначено, що проводяться анонімні анкетування для протидії корупції. Здобувачі за ОП проходять анкетування щодо конфлікту інтересів, розповсюдження булінгу та сексуальних домагань очима здобувачів вищої освіти, результати у відкритому доступі (<https://cutt.ly/kI2rnw5>). На фокус-зустрічі здобувачі зазначили відсутність конфліктних ситуацій в університеті.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

У ЗВО розроблено «Положення про освітню програму підготовки здобувачів вищої освіти» (<https://cutt.ly/OI2rOtZ>), яке визначає загальні положення, опис, порядок розробки, затвердження, оновлення і самооцінювання ОП та відповідно до якого ОП підлягає обов'язковому щорічному оновленню, що забезпечується її гарантом. На стадії розроблення цілей ОП до роботи залучаються ключові стейкхолдери. Проект ОП знаходиться протягом одного місяця на громадському обговоренні. Проект ОП розглядається послідовно Вченою радою факультету, науково-методичною Радою університету та комісією Вченої ради університету з експертизи якості освітніх програм, після чого ОП затверджується Вченою радою МДПУ. Оновлення ОП відбувається з ініціативи гаранта, робочої групи, як результат моніторингу, за результатами внутрішньої та зовнішньої оцінки якості. Розроблене «Положення про гарантів освітніх програм» (<https://cutt.ly/KI2rSic>) визначає умови призначення, функції, права, обов'язки гаранта ОП. Освітня програма функціонує з 2018 року, у 2019 р. була оновлена відповідно до введеного в дію наказом МОНУ №869 від 20.06.2019 р. Стандарту вищої освіти за спеціальністю 035 Філологія для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти із урахуванням пропозицій здобувачів та роботодавців (рішення Вченої ради МДПУ імені Богдана Хмельницького від 30.08.19 р., протокол № 1). На засіданні кафедри германської філології від 13.05.2020 р. (протокол № 24) були обговорені зміни до ОП щодо пропозиції низки вибіркових дисциплін, форм контролю та кількості кредитів окремих дисциплін на підставі анкетування здобувачів за ОП та пропозицій роботодавців. Проект ОП на 2021 р. розміщено на сторінці кафедри германської філології (<https://cutt.ly/WI2rGTi>). Пропозиції щодо оновлення ОП для громадського обговорення у 2021 р. знаходяться у відкритому доступі (<https://cutt.ly/YI2rLN3>). З ОП 2021 року можна ознайомитись

на сторінці кафедри (<https://cutt.ly/iI2rCJO>). Побаження щодо покращення ОП пропонується відправляти на адресу angl_fil_mdpu@ukr.net

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

Опитування для здобувачів щодо якості ОП розміщено на сторінці кафедри германської філології (<https://cutt.ly/BI2r1Fe>). Відповідно до витягу з протоколу засідання кафедри германської філології від 13.05.2020 р. (протокол № 24) на основі анкетування здобувачів, усного опитування та бесід з ними було внесено зміни до списку вибіркових дисциплін, форм контролю та кількості кредитів окремих дисциплін; враховано побаження здобувачів при формулюванні ПРН 16, введено вибіркову ОК «Основи психолінгвістики»; збільшено кількість годин на ОК, які формують фахові компетентності. Результати анкетування здобувачів щодо якості викладання за окремою дисципліною (<https://cutt.ly/iI2r3mj>) розміщено на сторінці кафедри германської філології. В МДПУ існує інститут студентського гаранта ОП. На зустрічі фокус-групи була присутня Дюкова Вікторія, студентський гарант акредитованої ОП, яка зазначила, що її обов'язки полягають у координації діяльності здобувачів по вдосконаленню ОП. Під час зустрічі з ЕГ здобувачі назвали зміни, які вони запропонували до ОП.

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

Анкету для стейкхолдерів щодо якості ОП розміщено на сторінці кафедри германської філології (<https://cutt.ly/kI2r7TA>). Під час зустрічі з фокус-групою роботодавці зазначили, що внесли конкретні пропозиції до змісту акредитованої ОП. Відповідно до Витягу з протоколу засідання кафедри германської філології від 13.05.2020 р. (протокол № 24) директор ВІК «ФЛОУТЕК-СИСТЕМ» Жогов А.Ю. запропонував ввести вибіркові дисципліни «Основи послідовного перекладу» та «Переклад ділової документації».

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

Акредитація за ОП є первинною. В університеті створено Асоціацію випускників (<https://cutt.ly/BI2twvJ>), яка діє відповідно до положення (<https://cutt.ly/FI2tyhs>), на сайті є онлайн-реєстрація випускників, в якій вони можуть висловити побаження щодо організації освітнього процесу (<https://cutt.ly/2I2tiac>). Відповідальною особою за моніторинг з працевлаштування випускників на філологічному факультеті є декан Коваленко Тетяна. На сторінці кафедри германської філології представлено інформацію про випускників (<https://cutt.ly/hI2tp1v>).

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

Положення про організацію освітнього процесу (<https://cutt.ly/NI9WMn3>) визначає складові системи забезпечення якості, її нормативну базу, процедури та заходи, особливості реалізації відповідно до низки положень (<https://mdpu.org.ua/osvita/monitoring-yakosti-osv-diyalnosti/>). «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького» (<https://cutt.ly/SI9W3Vj>), «Положення про участь здобувачів вищої освіти у забезпеченні якості освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького» (<https://cutt.ly/nI9EqLE>) встановлюють систему принципів і процедур управління системою якості в університеті та регулюють участь здобувачів у цьому процесі. В МДПУ впроваджено розподіл функціональних обов'язків структурних підрозділів університету у внутрішній системі забезпечення якості (<https://cutt.ly/9I9EyzF>), який сприяє ефективності політики управління системою якості вищої освіти в Університеті.

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Акредитація є первинною, проте відповідно до самоаналізу заклад враховує зауваження, які були зроблені під час акредитації інших ОП. Крім того, МДПУ отримав Сертифікат на систему управління якістю щодо надання послуг у сфері освіти університетського рівня, послуг щодо наукового стажування та експериментального розроблення (коди згідно ДК 016:2010:72, 85, 42), зареєстрований у Реєстрі органу сертифікації 02.08.2021 р. за № UA.KBS.1.022-21 та дійсний до 01.08.2024 р. (<https://cutt.ly/hI9EpVK>).

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

Низка положень університету забезпечує залучення усіх учасників та стейкхолдерів освітнього процесу до формування культури якості та дозволила створити чітку та дієву систему виявлення та усунення недоліків ОП. ЕГ пересвідчилась, що відбувається щорічне оновлення освітньої програми, під час якого враховуються пропозиції всіх учасників освітнього процесу: здобувачів, НПП, роботодавців. Запроваджений в університеті інститут студентського гаранта забезпечує врахування інтересів здобувачів під час діяльності за ОП. На зустрічі з викладачами вони зазначили, що активно залучені до перегляду ОП та вносять конкретні пропозиції щодо її змісту, наприклад, Жигоренко Ірина запропонувала вилучити частину матеріалу з ОК «Література німецькомовних країн» для більш логічної побудови змісту дисципліни. З результатами опитування НПП про якість акредитованої ОП можна ознайомитись на сторінці кафедри германської філології (<https://cutt.ly/oI9EkhV>). На зустрічі з роботодавцями вони підтвердили свою участь у оновленні ОП шляхом внесення конкретних пропозицій. Створення в університеті дієвої системи опитування всіх учасників освітнього процесу: здобувачів, роботодавців та НПП, їх аналіз кафедрою, Вченою

радою факультету, Вченою радою університету і впровадження результатів аналізу дозволили МДПУ сформувати культуру якості, яка сприяє розвитку та оновленню ОП.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

На офіційному сайті університету у вільному доступі у вкладці «Інформація, що підлягає оприлюдненню» (<https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennnyu/>) розміщені положення, які регулюють права та обов'язки учасників освітнього процесу: «Статут МДПУ імені Богдана Хмельницького», «Колективний договір між адміністрацією і профспілковим комітетом МДПУ імені Богдана Хмельницького на 2021-2024 рр.», «Концепція освітньої діяльності МДПУ імені Богдана Хмельницького», «Правила внутрішнього трудового розпорядку», «Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького». Оскільки документи розміщені на офіційному сайті закладу освіти, кожний учасник освітнього процесу може безперешкодно ознайомитися з ними.

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін

На офіційному веб-сайті (<https://mdpu.org.ua/akreditatsiya/filologichnij-fakultet/spetsialnist-035-filologiya/>) розміщені ОП і відгуки стейкхолдерів. Анкета для стейкхолдерів щодо якості освітньої програми теж розміщена на сайті. Під час зустрічей зі здобувачами, НПП і роботодавцями було встановлено, що вони поінформовані щодо можливостей обговорення освітньої програми.

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

Достовірну інформацію про освітню програму учасники освітнього процесу та всі охочі можуть знайти на офіційному сайті закладу вищої освіти (OPP-Bakalavr-Filologiya.-Germanski-movy-ta-literatury-pereklad-vklyuchno-persha-anglijska.pdf (mdpu.org.ua)). Додаткову інформацію – у розрізі навчальних дисциплін (обов'язкових та вибіркових) – оприлюднено на сторінці кафедри германської філології (https://filolog.mdpu.org.ua/?page_id=18509, https://filolog.mdpu.org.ua/?page_id=18646, https://filolog.mdpu.org.ua/?page_id=21855).

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

не застосовується

Рівень відповідності (ГЕР)

не застосовується

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

не застосовується

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

не застосовується

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до

тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

не застосовується

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

не застосовується

10.5 Наявна практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

не застосовується

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

не застосовується

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

ЗВО варто підкреслити свою унікальність та акцентувати у своїй місії та стратегії на важливій ролі регіонального рівня та співпраці з місцевими роботодавцями. Підтримуємо рекомендацію ЕГ розширювати комунікацію та кооперацію з аналогічними вітчизняними та зарубіжними ОП, поглиблювати практичну реалізацію досвіду аналогічних ОП.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рекомендуємо розглянути можливість збільшити кількість кредитів на вивчення другої іноземної мови; перемістити ОК ОБЖ з 8-го семестру на більш ранні семестри, аби дати змогу здобувачам старших курсів концентруватися на предметах професійного спрямування; розглянути можливості впровадження елементів дуальної освіти. Пропонуємо розглянути можливість наступності тематики вибіркових дисциплін за галузевою спрямованістю з поглиблення фахових знань певних напрямів.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Незважаючи на наявність відповідних положень, відсутні випадки практичної реалізації визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти під час академічної мобільності, і результатів неформальної освіти. Рекомендується реалізувати визнання результатів навчання, отриманих у таких формах; посилити увагу до неформальної освіти, популяризувати можливість такої процедури серед здобувачів.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Участь здобувачів у програмах академічної мобільності поки що є слабкою. Тому рекомендується: активізувати діяльність щодо участі у програмі подвійного диплома та міжнародних проєктах у межах укладених угод про співпрацю, зокрема, й у онлайн-форматі. Рекомендуємо також підвищити залученість здобувачів до внутрішньої академічної мобільності.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Зважаючи на дещо звужене розуміння здобувачами поняття академічної доброчесності, рекомендується зорієнтувати заходи з популяризації академічної доброчесності на розширення розуміння цього поняття.

Критерій 6. Людські ресурси

Рекомендуємо всім НПП робити публікації за ОК, які вони викладають. Наполегливо рекомендуємо запрошувати експертів з перекладознавства для проведення занять із здобувачами, оскільки нині відсутня практика запрошення експертів у галузі перекладознавства для проведення аудиторних та позааудиторних занять.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рекомендуємо прискорити роботи з попереджувального маркування території та приміщень для створення умов для осіб з особливими освітніми потребами.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рекомендуємо залучити до перегляду ОП представників перекладацьких агенцій та перекладознавців. Попри сильні зв'язки на регіональному рівні рекомендуємо також співпрацювати з національними асоціаціями перекладачів і організаціями роботодавців.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рекомендується розглянути можливість запровадження окремого онлайн-опитування серед роботодавців для їхнього більшого залучення до перегляду ОП.

Критерій 10. Навчання через дослідження

не застосовується

4. Додатки

Відсутні

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

ЛИМАН ІГОР ІГОРЕВИЧ